

**Говор посланице у Представничком дому Парламентарне скупштине БиХ
Азре Хаџиахметовић на састанку Међународног монетарног фонда у оквиру
теме „Дискусија о приједлозима за реформу и питањима управљања“**

Den Haag, 05. фебруар 2010.

"Дозволите ми на почетку да изразим захвалност на датој могућности да изнесемо своје коментаре везане за два посебно важна и повезана питања: финансијских капацитета WBG и гласачке реформе (voice reform). Увјерена сам да би само двије године раније ова дискусија била другачија. Данас, у новим развојним околностима, морамо водити рачуна о потреби другачијег приступа. Са интензивнијом глобализацијом и више међузависности, што захтијева више глобалног управљања, требамо институционалне механизме који ће ту координацију учинити кредибилном и јаком. Може ли на примјер WBГ не водити рачуна о томе шта је важно за развој земаља различитих развојних могућности и економских перформанси? Или, хоће ли ИМФ на примјер само потписивати чекове у вријеме тешкоћа и пратити да ли су добро потрошени?"

Цијеним важним поменути потребу озбиљне реформе IMF и WBG како би ојачали легитимност и ефективност ових институција. У том смислу се посебно важним апострофирају ова два питања која су предмет данашње дискусије. Вашу пажњу жељела бих скренути на три приоритетна подручја ангажмана свих земаља и потребе осигурања адекватних стимулуса за: раст продуктивности, смањење сиромаштва и смањење неједнакости. Кључно питање везано је за ограничене способности и фискалне просторе за то. У том смислу се и наглашава потреба повећања капитала, али поставља и питање: какав пакет?"

Размишљања су, као што знамо, различита, од тога да свјетска економија излази из кризе и да ништа не треба мијењати, преко захтјева за институционалном реформом, до апела за повећаним кредитирањем. Посебно се важним чини и међуинституционална веза WBG и IMF, важна због наглашене потребе макроекономске стабилности, али и захтјева за брзим развојем. Како то помирити?"

Додамо ли томе и потребу пажљиве анализе могућег раста протекционизма у условима ограничених средстава, нова архитектура свјетског финансијског и трговинског система намеће се као императив.

Уз међуинституционалну везу, вриједи подсјетити на још једну. Знамо да је иницијално финансијска криза прерасла у социоекономску кризу. Не треба заборавити да су банке те које повезују финансијски и реални сектор и да свака редукција кредита редукује потрошњу која, ефектом мултипликатора, погоршава економске перформансе. И зато је посебно важно осигурати инструменте за глобалну координацију. Како? Неоспорно је да треба повећати капитал и финансијске капацитете WBG. Али, оно што је спорно јесте шта са будућим јазом (gap). Да ли проблем ријешити генерално повећањем каматних стопа или диференцирано? У одговору на ова питања, треба посебно имати у виду сљедеће: буџетске дефиците, опасност да у условима ниже каматне стопе већина ликвидних средстава оде у спекулативне инвестиције и опасност да највећу цијену раста каматних стопа плате неразвијене земље.

Посебну пажњу заслужује питање земаља средњег дохотка које су досегле *exposure limit*, као што је случај са БиХ. Ограничени капацитети потрошње, лимитиран раст потражње, највише погођене досадашњим растом каматних стопа, падом извоза, глад за капиталом под повољним условима на дуги рок и потреба за инвестицијама које ће креирати запосленост, само су нека обиљежја важна за разумијевање овог проблема.

Одатле и одговор: раст капитала да, раст каматних стопа не. У контексту ове теме, поменимо да то захтјева и другачију улогу на примјер IFC. Промјењена природа IFC ангажмана подразумијевала би сљедеће: не само ангажман у IDA земљама, не само савјетодавна улога (адвисору сервисес) већ ангажман у бизнису, не само фокус на банке већ и у инвестиције које генерирају раст и запосленост.

IFC мора имати антицикличну политику (*countercyclical policy*) и мора диференцирати *portfolio*. Како то поновно отвара питање цијене капитала, вриједи нагласити потребу селективног приступа и диференцирања и по року и по *portfoliu*. Потреба за растом капитала и другачијим приступом, уско је везана за гласачку

реформу (voice reforms). Нова динамичка формула мора бити везана за потребу новог приступа – од економске тежине у свјетској економији, која представља комбинацију GDP, отворености, међународних резерви и економске варијабилности (economic variability), до доприноса дозорских земаља и доприноса развоју земље клијента. Наравно, уз посебну заштиту за *Smallest Poor members*. Цијеним да ће оваквим модалитетима, заједнички проблеми бити предметом заједничких рјешења, што ће бити корак више у неопходној реформи система глобалног управљања.“ (крај)